Голові разової спеціалізованої вченої ради
в Національному університеті
«Одеська політехніка»
доктору наук з державного управління,
професору
М.М. Миколайчуку

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

кандидата наук державного управління, доцента, доцента кафедри публічної служби та права Національного університету «Одеська політехніка», **Нагорної Ірини Володимирівни**, на дисертацію Липач Олени Володимирівни тему: «Публічне управління містом в умовах сучасних викликів», подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Національного університету «Одеська політехніка» Міністерства освіти і науки України на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Актуальність теми дисертації, зв'язок із науковими програмами, темами

Актуальність дисертаційного дослідження Липач Олени Олександрівни на тему «Публічне управління містом в умовах сучасних викликів» зумовлена сукупністю геополітичних, соціально-економічних, екологічних та інституційних трансформацій, які в умовах збройної агресії проти України та повоєнної відбудови потребують модернізації системи публічного управління міськими територіальними громадами. У зазначених умовах класичні моделі управління втрачають ефективність, що зумовлює необхідність суттєвого оновлення підходів до публічного управління розвитком міст із акцентом на гнучкість, стійкість, стратегічне мислення представників органів публічної влади та ефективну взаємодію з громадою.

Процеси модернізації мають забезпечити підвищення адаптивності, резильєнтності, ефективності та результативності публічного управління містом шляхом упровадження інноваційних управлінських інструментів. Водночас, попри наявність значної кількості наукових досліджень у сфері публічного управління містом, недостатньо розробленими залишаються питання впровадження таких інструментів публічного управління, які інтегрували б багатовекторні виклики у контексті функціонування та розвитку

сучасних українських міст. Зазначене зумовлює необхідність подальших наукових розвідок у цій сфері та визначає актуальність обраної теми дисертаційної роботи.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертаційному дослідженні, є достатньо обґрунтованими, логічно послідовними та ґрунтуються на комплексному аналізі теоретичних і практичних аспектів публічного управління містом в умовах сучасних викликів.

Автором здійснено комплексне дослідження теоретичних засад публічного управління містом; розглянуто та адаптовано до наукового дискурсу публічного управління низку понять, розкрито їхню сутність і зміст у контексті сучасних підходів до управління містом в умовах багатовекторних викликів; проаналізовано нормативно-правову базу та визначено періоди розвитку нормативно-правового забезпечення публічного управління містом, що стало підставою для обґрунтування напрямів його подальшого вдосконалення.

Важливою складовою роботи є ґрунтовний аналіз нормативно-правового забезпечення управління містом у країнах Європейського Союзу в контексті його адаптації до умов України. Наведено принципи адаптивного управління містом, що уможливило формування інноваційних підходів до побудови адаптивної моделі управління містом на засадах стійкості. Водночас результати дослідження відкривають перспективи для подальших наукових розвідок. Доцільним є поглиблення досліджень у напрямі розвитку інтегрованих підходів до публічного управління містом, які поєднують ознаки кількох моделей залежно від характеру викликів, потенціалу громади, рівня цифровізації, стратегічних пріоритетів та політичного контексту. Перспективним є також аналіз моделей публічно-приватного партнерства та їхньої ролі в управлінні містом, застосування стандартів ESG та ISO, а також сучасних інструментів стратегічного планування, зокрема збалансованої системи показників (BSC), на рівні міста та кластерної моделі. Дисертантка доходить висновку, що публічне управління розвитком міста в сучасних умовах виходить за межі класичних

адміністративних моделей та трансформується в систему гнучкого, стратегічного й інноваційного впливу на урбанізовані простори. Така система передбачає активну участь громади, використання цифрових технологій, інтеграцію foresight-методологій та здатність адаптуватися до глобальних і локальних викликів, забезпечуючи сталий розвиток і конкурентоспроможність міських територій.

Таким чином, наукові положення, висновки та рекомендації дисертації є достатньо аргументованими, внутрішньо взаємопов'язаними та відповідають сучасним потребам публічного управління містом в умовах актуальних викликів.

3. Наукова новизна одержаних результатів

Заявлена автором наукова новизна є змістовною, структурованою та відповідає тематиці дисертаційного дослідження. Вона відображає комплексний підхід до розв'язання актуальної науково-прикладної проблеми публічного управління містом в умовах сучасних викликів.

Позитивно слід відзначити систематизацію теоретичних засад публічного управління містом в умовах сучасних викликів. Розглянуто європейську нормативно-правову рамку, що становить концептуальну основу сучасних підходів до управління містом, зокрема Європейську хартію місцевого самоврядування, Амстердамський пакт, Нову Лейпцизьку хартію, Європейський зелений курс, а також європейські стандарти міського управління. Підкреслено, що зазначені документи відображають еволюцію від декларативного закріплення прав мешканців міст до комплексної системи принципів, яка інтегрує етичне управління, сталий розвиток, соціальну довіру, цифрову трансформацію та стійкість. Виявлено ключові правові прогалини та інституційні дисбаланси, серед яких: фрагментарність нормативної бази (наявність значної кількості актів, що взаємно доповнюють один одного без єдиного кодифікованого документа); відсутність прийнятого рамкового Закону України «Про засади відновлення України»; недостатня адаптованість окремих державних будівельних норм (ДБН) до специфіки воєнних пошкоджень, вимог зеленого відновлення та кліматичної стійкості; висока залежність реалізації політики відновлення від зовнішнього фінансування та репараційних механізмів.

Науковим здобутком є розроблення концептуальної моделі управління антикрихким містом, тобто здатності міської системи не лише протистояти викликам, а й покращувати власні характеристики завдяки ним. Такий ефект досягається через свідоме культивування різноманітності, модульності, здатності до навчання та швидкого зворотного зв'язку, а також через систему показників, яка фіксує не лише результати, а й динаміку адаптивності, що є релевантним для управління сучасними українськими містами. Практичну спрямованість дисертації підсилює те, що інноваційні інструменти та моделі управління містом проілюстровано на прикладі міста Чорноморськ Одеської області.

Для українських міст запропонована модель є релевантною з огляду на масштаби викликів відновлення, потребу європейської інтеграції та необхідність підвищення інституційної спроможності. Її практична цінність залежить від політичної волі, поетапного впровадження, розвитку компетенцій з управління сучасним містом, тісної інтеграції з наявними процесами стратегічного планування та бюджетування. Заслуговують на увагу положення щодо механізмів зворотного зв'язку та організаційного навчання, оскільки антикрихкість системи значною мірою визначається якістю та швидкістю зворотного зв'язку.

Дисертаційне дослідження виконане у межах реалізації наукового проєкту Національного університету «Одеська політехніка» за темою «Інституціональна довіра в контексті формування соціального порядку в індетермінованих умовах» (2022-2024р.р.), (ДР 0122U002322), в якій О.О. Липач розглянула систему наукових підходів публічного управління містом в контексті забезпечення його розвитку і підготувала практичні рекомендацій органам місцевого самоврядування для підвищення ефективності в умовах війни та післявоєнного відновлення. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на емпіричну апробацію моделі в окремих територіальних громадах, розроблення деталізованих наборів валідних індикаторів представленої моделі та вивчення механізмів інституціоналізації кластерної взаємодії в умовах українського законодавства.

Загалом наукова новизна дисертаційного дослідження є обґрунтованою, має теоретичну та практичну цінність і відповідає сучасним напрямам розвитку публічного управління.

4. Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях

Основні результати дисертаційного дослідження Липач Олени Олександрівни здобули належне висвітлення у наукових публікаціях, що свідчить про повноту й системність апробації положень роботи. Нею опубліковано чотири праці у фахових виданнях України, одну публікацію у науковому виданні, що індексується в наукометричній базі Scopus, а також чотири публікації у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій, що дає підстави зробити висновок про достатній рівень апробації наукових результатів.

Наукові праці присвячені комплексному дослідженню проблеми публічного управління містом в умовах сучасних викликів в Україні та пов’язаних із цим трансформацій системи публічного управління. У статтях розглядаються теоретичні засади публічного управління містом, нормативно-правове забезпечення містобудівної діяльності, проблеми публічного управління містом у період повоєнної відбудови, а також визначаються основні інструменти публічного управління містом в умовах сучасних викликів.

Таким чином, результати дослідження репрезентовано в науковому дискурсі в повному обсязі, що забезпечує відкритість, публічність та можливість фахової оцінки запропонованих підходів і висновків. Обсяг і зміст опублікованих праць відповідають вимогам до дисертацій за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» і підтверджують самостійність, новизну та наукову значущість проведеного дослідження.

5. Дискусійні питання та зауваження щодо змісту дисертації

Дисертаційне дослідження Липач О. О. вирізняється належним рівнем теоретико-методологічної глибини, концептуальної цілісності та практичної орієнтованості. Водночас, попри безсумнівну наукову цінність і прикладну значущість одержаних результатів, окремі положення роботи мають дискусійний характер і потребують додаткового уточнення, аргументації та змістового поглиблення. Зокрема:

1. Визначаючи принципи адаптивного управління містом, доцільно було б більш ґрунтовно зупинитися на інституційних та інструментальних механізмах містобудівного моніторингу в Україні (с. 37–38), що сприяло б посиленню прикладної складової відповідного розділу.

2. Розглядаючи інфраструктурну стійкість на рівні міста (с. 53), варто було б детальніше розкрити її структурні складові, а також обґрунтувати механізми підвищення ефективності забезпечення такої стійкості в умовах сучасних викликів України.

3. На с. 96 дисертації автор слушно зазначає, що адаптивність міської системи суттєво залежить від якості соціальної взаємодії, рівня довіри та процесів колективного навчання, тоді як технологічні інструменти без відповідних соціальних та інституційних механізмів часто мають обмежений ефект. Робота значно виграла б від наведення конкретних практичних прикладів соціальної взаємодії в українських містах, які емпірично підтверджували б висунуті теоретичні положення.

4. Представляючи концептуальну модель управління антикрихким містом, бажано було б більш детально обґрунтувати актуальність і адаптивний потенціал зазначеної моделі саме для повоєнного відновлення українських міст.

Слід підкреслити, що наведені зауваження та пропозиції мають переважно рекомендаційний і дискусійний характер. Виявлені недоліки й побажання радше окреслюють вектори перспективних наукових досліджень та подальшого вдосконалення обраної проблематики, ніж ставлять під сумнів загальну наукову цінність дисертаційної роботи.

6. Загальний висновок.

Дисертація Липач Олени Олександрівни на тему: «Публічне управління містом в умовах сучасних викликів» є завершеною, самостійною та цілісною науковою працею, у якій на високому теоретико-методологічному рівні досліджено актуальну проблему публічного управління містом в умовах сучасних викликів.

Зміст дисертації свідчить про належний рівень наукової підготовки здобувача, його здатність до комплексного аналізу правових, управлінських і технологічних аспектів публічного управління містом, а також уміння системно узагальнювати наукові підходи та формулювати обґрунтовані висновки.

Отримані результати мають наукову новизну та практичну значущість, можуть бути використані у діяльності органів публічної влади, а також у подальших наукових дослідженнях у сфері публічного управління містом.

На підставі вищезазначеного вважаю, що дисертація Липач О.О. відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових

установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор, Липач Олена Олександрівна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

Кандидат наук державного управління,
доцент, доцент кафедри публічної служби
та права Національного університету
«Одеська політехніка» Ірина НАГОРНА